

www.lesnapedagogika.sk • +421 45 5314 252 • info@lesnapedagogika.sk

V znamení vedy

Vedeli ste, že: „... smrek mal pôvodne na území Slovenska zastúpenie len 5,7% (Grék 1988), v roku 1896 až 20%, a napríklad po roku 1950 bolo cieľové zastúpenie smreka iba 13,4% (Zlatník 1959)?“ alebo že: „... aspekty hynutia smrekových porastov objasňujú mnohé výskumy (Jakuš 1988, Oswald 2003, Johnson 2004, Solbcerg 2004, Šebeň 2009 a iní)?“ a tiež že: „... je dokázané, že okrem zvyšovania prírastku lesných porastov možno pomocou hnojenia a vápnenia dosiahnuť nielen vyššie percento ujímavosti a adaptačného procesu sadeníc v prvých rokoch po výsadbe, ale i eliminovať celý rad negatívnych antropických vplyvov na lesné porasty a kultúry (Materna 1963, 2001, Pavlenda 1999, Tučeková 2008)?“

Čoraz častejšie sa my, lesníci, stretávame s tým, že musíme s verejnosťou komunikovať na odborné lesnícke témy. Určite je výhodou, ak sa v tejto komunikácii vieme oprieť o pravdivé fakty, odborné informácie i argumenty podporené relevantnými výsledkami **lesníckeho výskumu**, ktorý mimochodom **má už 130 rokov!** Ak k tejto „hlave“ v zmysle metodiky lesnej pedagogiky pridáme i zanietené srdce a ochotné ruky, môžeme uspieť, lebo naša komunikácia nebude amatérska, ale naopak otvorená, pravdivá a overená. Keby sme si navyše vypracovali stratégiu komunikácie, špecifikovali jej ciele a postupovali systematicky, určite by sme boli ešte úspešnejší. Niektoré výsledky výskumu nám navyše ponúkajú i možné riešenia na problémy, ktoré trápia nás, lesníkov: hynutie smrečín, nízka ujatosť sadeníc, vysoké poškodenie porastov zverou a iné. Prepojenie vedy s praxou, ale i lesnou pedagogikou nájdete na **Informačných dňoch zameraných na zachovanie biodiverzity lesov na príklade aktivít lesnej pedagogiky** (10.-11.12.2019, Hotel Marlene Oščadnica).

Jeseň nám môže byť pestrá inšpiráciou a obdobím, keď v súvislosti s opadom listov „necháme odísť všetko to, čo nepotrebujeme“ a pripravíme sa na nové výzvy. Tak ako aj naša kolegyňa prijala po druhýkrát výzvu stať sa mamičkou ☺. My jej chceme aj touto cestou zaželať, aby toto obdobie bolo pre ňu naplnené láskou, radosťou a rodinnou pohodou. (A ktovie, možno sa to týka aj viacerých z nás ☺).

LETU a LESU ZDAR!

Danka, Veronika, Ad'a, Dáška, Majka a Majo

Letné zrkadlenie

Aj tohoročné leto sa nieslo v znamení lesnej pedagogiky a možno viac ako ktorékoľvek predtým ... Prvý júlový týždeň otváral **14. Európsky týždeň lesnej pedagogiky** v lotyšskej Rige s nosnou témou "Budujeme mosty medzi lesom a školami". Viac ako 120 účastníkov z 18 krajín spoločne diskutovali, pracovali a zdieľali nové nápady a inšpirácie z lesnej pedagogiky. Kongresu sa aktívne zúčastnili aj lotyšskí učitelia, čo priamo súviselo s hlavnou myšlienkou - posunúť lesnú pedagogiku viac do škôl, ukázať pedagógom možnosti ako pracovať s deťmi v lesnom prostredí.

Symbolickú dospelosť oslávil 13. júla aj **Deň stromu**, ktorý úspešne zapísal svoj 18. ročník. Otvorené nebo, krásna príroda, bohatý kultúrny program a najmä množstvo návštevníkov sú dôkazom toho, že poznávanie vlastnej minulosti a dedičstva predkov zhmotneného v kultúrnych, historických a prírodných pamiatkach aj za pomoci lesnej pedagogiky má svoje opodstatnenie.

Prezentáciu výsledkov a "ukázanie" sa na inom mieste akým je les, poskytla v auguste tradičná výstava **Agrokomplex** v Nitre. Rezortné organizácie MParV SR, medzi nimi LESY SR, š.p., ŠL TANAPu a NLC využili túto možnosť a aktívne komunikovali s verejnosťou, aj s využitím aktivít lesnej pedagogiky.

Horúce leto neodradilo lesných pedagógov ani od stretnutia so seniormi z Kremnice a Spišskej Belej. Naopak, vytvorilo krásnu kulisu a reminiscencie na dni mladosti. Mladosť, konkrétne 20 rokov, slávil v septembri i štátny podnik LESY Slovenskej republiky.

"Prázdninové" leto sa skončilo, prišla jeseň...

Čo nás teda ešte čaká a čo prinesie babie leto a neskorá jeseň?

- 10.ročník Detskej lesníckej univerzity (otvorenie 14.10.2019)
- 19 nových lesných pedagógov (29.-30.10.2019 ukončenie Kurzu lesnej pedagogiky)
- programy lesnej pedagogiky pre MŠ a ZŠ s uplatnením postupu vedecko-pedagogického výskumu (projekt LESPED, Agentúra na podporu vedy a výskumu)
- Európsky týždeň lesov so zameraním na tému „Lesy a cirkulárna ekonomika“ (04.-08.11.2019)
- Informačné dni a Sympóziu lesnej pedagogiky (10.-11.12.2019, Hotel Marlene, Oščadnica)

AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA

Anketa

Tri zásadné vlastnosti, ktoré sú potrebné pre prácu vedca - výskumníka sú zvedavosť, trpezlivosť a inovatívnosť. Vedci sú ako deti, ktoré sa dookola pýtajú otázku „prečo?“

Ing. Anna Túčeková, PhD., vedecko-výskumná pracovníčka, má v oblasti vedy a výskumu 40-ročné skúsenosti v problematike zakladania lesa, umelej, prirodzenej, kombinovanej obnovy lesa a v škôlkarských technológiách najmä s pestovaním a výsadbou krytokorenného sadbového materiálu. Viacročné výskumné aktivity a poznatky má aj v oblasti technológií umelej obnovy ťažko-zalesniteľných, extrémnych, kalamitných holín, zalesňovania lesných, nelesných, delimitovaných plôch a aplikácie pôdnych aditív, hnojivých materiálov pri výsadbách v imisne postihnutých oblastiach. V súčasnom období sa venuje problematike kalamitných holín veľkého rozsahu, vrátane rekonštrukcií smrekových monokultúr a na Slovensku novej oblasti agrolesníckych systémov.

Za svojej výskumnej praxe bola zodpovednou riešiteľkou a spoluriešiteľkou viac ako 20-tich domácich a zahraničných vedecko-výskumných projektov. V rámci aplikovaného výskumu bola riešiteľkou resp. spoluriešiteľkou 45 úloh. Je spoluautorkou 5 knižných publikácií, 40 pôvodných vedeckých prác s 30 citáciami v databáze Scopus, 46 odborných článkov, spoluautorkou 40 záverečných výskumných správ a štúdií na národnej aj medzinárodnej úrovni.

Prečo je dôležité robiť výskum v lesníctve? Na aké témy sa zameriava lesnícky výskum a veda?

Je známe, že lesníctvo patrí k odvetviam s najdlhšou históriou výskumu. Poznatky o lesných ekosystémoch sa získavali najprv ako súčasť skúmania prírody. Neskôr sa **vytvorili špecifické lesnícke vedy, ktorých stredobodom záujmu je les ako zložitý systém. Práve lesy a odvetvie lesníctva môžu významnou mierou prispieť k riešeniu najväznejších problémov súčasnosti, ktoré súvisia s klimatickými zmenami.**

Preto sa v súčasnosti lesnícky výskum široko zameriava a rozvíja poznatky z ekológie, pestovania, ochrany lesa, lesníckej pedológie, klimatológie najmä s ohľadom na meniace sa klimatické podmienky a s nimi súvisiace čoraz častejšie rozsiahle kalamity.

Smerovanie lesníckej vedy v medzinárodnom kontexte ale aj na Slovensku je upriamené na ťažiskové témy ako je trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov, zachovanie ich biodiverzity v podmienkach klimatickej zmeny a zvyšujúcich sa nárokov na produkciu drevnej hmoty vrátane jej využitia pre energetické účely, na ekologizáciu lesníckych činností s využitím biotechnológií a na ekonomickú životaschopnosť, konkurencieschopnosť lesného hospodárstva vrátane hľadania možností pre realizáciu mimoprodukčných funkcií lesov.

Je len smutné, ak SR stanovila cieľ dosiahnuť 1,2 % HDP na vedu a výskum, táto ambícia však značne zaostáva za celoeurópskym priemerom. Výdavky na vedu a výskum v SR sú charakteristické dlhodobým podfinancovaním, v posledných rokoch predstavujú 0,82 % HDP ročne, čo je jednou z najnižších hodnôt v EU.

Je potrebné prezentovať výsledky vedy a výskumu v lesníctve širokej verejnosti?

Prezentácia výsledkov vedy a výskumu je vlastne vzdelávanie nielen pre lesnícku prax ale aj pre širokú verejnosť, ktorá je často ovplyvňovaná nepravdivými informáciami o lesníckych činnostiach.

Každý z nás, **nielen lesník by mal pochopiť les ako živý organizmus** a uvedomiť si zraniteľnosť tohto organizmu. Prezentácia nových poznatkov výskumu je určitou formou environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvety, ktorá reaguje na aktuálne potreby a nové výzvy v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Správne a vhodne prezentované poznatky výskumu môžu formovať pozitívne postoje verejnosti k lesom a podnietiť spoločnosť k zodpovednému a šetrnému konaniu v každodenných situáciách.

Preto aj pri prezentáciách vedecko - výskumných poznatkov je treba voliť čo najvhodnejší spôsob, podľa sociálnej a vekovej skupiny či je to už školská, odborná, alebo široká laická verejnosť. V dnešnej dobe rozsiahlych klimatických zmien a ich dopadu na životné prostredie, práve vedecké poznatky môžu priniesť vhodné odpovede a riešenia, ktoré pomôžu nielen lesníctvu ale celej spoločnosti.

Ako môže byť lesná pedagogika a jej aktivity využité vo vzťahu k výsledkom lesníckemu výskumu?

Pretože verejnosť na Slovensku vníma odumieranie smrečín ako dôsledok zlej práce lesníkov musia mať v procese komunikácie s verejnosťou na túto tému lesníci **jasné argumenty, stratégiu a cieľ**. Nielen prezentácia výskumných poznatkov vedcami, ale aj lesná pedagogika vzdelávaním lesných pedagógov, je nástroj ako tieto argumenty, často aj výsledky a poznatky výskumu, širokej verejnosti prinášať a zrozumiteľne tlmočiť.

Lesná pedagogika musí vedieť nájsť vhodné vzdelávacie metódy a prístupy založené na spolupráci vedy, výskumu a procesu vzdelávania. Výskum si kladie za cieľ poskytnúť dostatok argumentov a informácií, lesná pedagogika môže byť nástrojom ako správne tieto informácie predávať. Súčasťou prenosu poznatkov do praxe je organizácia konferencií, seminárov, inštruktáží a iných podujatí, na ktorých výskumní pracovníci oboznamujú pracovníkov prevádzky s novými technológiami. Následne na túto činnosť prenosu poznatkov do praxe by mala nadväzovať lesná pedagogika. Ďakujem za rozhovor.

14. Európsky kongres lesnej pedagogiky

“Praví učitelia sú ako mosty, na ktoré pozývajú svojich študentov, aby ich prekročili. A po tom, ako im pomohli k ich prekročeniu, s radosťou ich zrutia a povzbudia, aby postavili svoje vlastné.”
Nikos Kazantzakis

Lesní pedagógovia z Národného lesníckeho centra, Slovenskej lesníckej komory a FOREST EUROPE sa v dňoch 1.-4.7.2019 zúčastnili 14. Európskeho kongresu lesnej pedagogiky v lotyšskej Rige. Spolu s viac ako 120 európskymi lesnými pedagógmi a lotyšskými učiteľmi hľadali možnosti prepojenia aktivít lesnej pedagogiky so vzdelávaním detí na školách. Téma tohtoročného európskeho kongresu „Vytváranie mostov medzi lesom a školami“ reagovala na aktuálny dopyt po rozvoji prírodovednej gramotnosti detí v rámci formálneho a neformálneho vzdelávania zo strany samotných učiteľov.

Aké myšlienky, témy a závery na kongrese odzneli?

- Spoločnosť je často vystavovaná skresleným informáciám o lesnom hospodárstve a užívaní lesov, ktoré sú založené na ovplyvňovaní emócií a pocitov ľudí. Nastal čas vzdelávať samotných učiteľov, pretože práve oni sú najvhodnejšími multiplikátormi týchto tém, v spolupráci s lesnými pedagógmi.
- Vo viacerých európskych krajinách bol vytvorený pilotný vzdelávacie program pre vzdelávanie učiteľov zameraný na rozvoj kompetencií v oblasti vzdelávania vo vonkajšom (lesnom) prostredí.
- Hlavnou výzvou pre ľudí zaoberajúcich sa vzdelávaním v lesnom prostredí je „byť pomyselným ostrovom“ a vytvárať mosty spolupráce s ďalšími sektormi hospodárstva.
- Učitelia i lesní pedagógovia by mali rozvíjať svoje kompetencie a inovatívne metódy vo vzdelávaní, ktoré podnecujú deti a mládež analyticky myslieť a zapájať sa do diania a rozhodovania v spoločnosti.
- Vytváranie mostu LES-UČITELIA-VZDELÁVANIE má nekonečné „dizajnérske“ možnosti. Lesná pedagogika poskytuje širokú škálu zaujímavých aktivít, podmienenú hlavne tvorivosťou lesných pedagógov.
- Deficit vzdelávania a trávenia voľného času detí vo vonkajšom (lesnom prostredí) narastá. Odzrkadľuje sa to hlavne na zhoršujúcom sa fyzickom i psychickom zdraví populácie.

Témou **15. Európskeho kongresu lesnej pedagogiky v Luxemburgu** bude „Doktor les“ (máj 2020).

Prezentácia aktivít a zaujímavostí z kongresu lesnej pedagogiky v Lotyšsku bude súčasťou Sympózia lesnej pedagogiky v Oščadnici 10.-11. decembra 2019 (pozn. v rámci vzdelávacej aktivity Informačné dni – Zachovanie biodiverzity lesov na príklade aktivít LP).

Ruka v ruke s lesným pedagógom

Tento rok bude bohatá „úroda“ na lesných pedagógoch. Po úspešných absolventoch Kurzu lesnej pedagogiky na jar sa do vzdelávacieho programu zapojili ďalší zaničení lesníci, ktorí majú chuť šíriť posolstvá o význame lesov a učiť o lese širokú verejnosť. Jesenný kurz lesnej pedagogiky je súčasťou cezhraničného projektu Interreg s názvom: „Lesníci pre zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti“, na ktorom spolupracujú slovenskí lesníci zo štátneho podniku LESY SR a maďarskí lesníci z Ipoly Erdő Zrt. Vďaka projektu vznikne na slovenskej strane aj jedinečná Lesná škola Levice, ktorá bude najväčšia svojho druhu a bude unikátnym centrom lesnej pedagogiky a environmentálnej výchovy na Slovensku. Budúci lesní pedagógovia tak budú mať k dispozícii priestory na lesnú pedagogiku, kde prostredníctvom zážitkového učenia, zmyslového vnímania a poznávania lesného ekosystému môžu zvýšiť prírodovednú gramotnosť mladej generácie a zlepšiť environmentálne povedomie. Vzdelávací program lesnej pedagogiky už má za sebou prvé sústreďenie v poľovníckom kaštieli v Palárikove. Na to ďalšie sa vyberieme do Levíc. Tešíme sa na nové posily v tíme lesných pedagógoch.

Lesný pedagóg je informovaný, komunikatívny, kreatívny, vynaliezavý a zodpovedný. Je lesník, odborník, pedagóg, sprievodca prírodou, dozorca, lesný šašo, detektív, lekár, fotograf, reportér či objaviteľ... Tak kto by nechcel kráčať ruka v ruke s lesným pedagógom?!

Odpočet aktivít lesnej pedagogiky

V tomto roku sa nám podarilo rozbehnúť evidenciu aktivít lesnej pedagogiky v rámci celého Slovenska. Odpočet aktivít je rozdelený do troch sledovaných období. Prvé obdobie zahŕňa mesiace január až apríl a prináša zaujímavé výsledky:

190 podujatí lesnej pedagogiky

Viac ako 9900 účastníkov

Naj cieľová skupina
žiaci ZŠ – 1. stupeň

100 podujatí lesnej
pedagogiky VONKU

Informačné dni – Zachovanie biodiverzity lesov na príklade aktivít lesnej pedagogiky

10.-11. december 2019, hotel MARLENE Oščadnica

Financované v rámci realizácie projektu z Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020, opatrenie 1. Prenos znalostí a informačné akcie, podopatrenie 1.2. Podpora demonštračných aktivít a informačných akcií. Cieľom projektu je posilnenie vedomostnej základne a transfer inovácií prostredníctvom lesnej pedagogiky a krízovej komunikácie na príklade rekonštrukcie nepôvodných smrekových lesov.

V rámci informačno-demonštračnej aktivity sme pre vás pripravili:

- Odborná prednáška na tému: Najnovšie odporúčania lesníckeho výskumu pre prax v oblasti rekonštrukcií nepôvodných smrečín, s využitím postupov prírode blízkeho hospodárenia v lesoch.
- Vzdelávacie programy lesnej pedagogiky: Biodiverzita a Zdravotný stav lesov na Slovensku.
- Komunikačný tréning na posilnenie kompetencií efektívnej komunikácie a práce s verejnosťou pre zvýšenie environmentálneho povedomia širokej verejnosti.
- Odborná exkurzia a spoločná lesná vychádzka s novými aktivitami lesnej pedagogiky.
- Zhodnotenie aktivít lesnej pedagogiky na Slovensku v roku 2019 (PECHA KUCHA prezentácie).
- Tradičný bazár nápadov (NAJ nápad roka 2019) a NAJ lesný pedagóg 2019.

Účasť na vzdelávacej aktivite, ubytovanie, stravovanie a výstupy projektu sú účastníkom poskytnuté bezplatne (v rámci poskytnutia minimálnej pomoci Programu rozvoja vidieka 2014-2020).

Viac informácií: dagmar.selesova@nlcsk.org

Tip na aktivitu – lesná zmes

Cieľová skupina: žiaci 2. stupňa základných škôl, stredoškóľaci

Trvanie: 10-15 min

Pomôcky: nastrihané vetvičky 4-6 druhov lesných drevín (prípadne plody a semená daných drevín, kôra apod.), papiere a ceruzky

Popis: Lesný pedagóg rozdá účastníkom hry časti vetvičiek rôznych lesných drevín a vysvetlí im pravidlá hry „Lesná zmes“. Najprv sa vymedzí priestor, v ktorom sa hra bude realizovať (treba rátať asi 1m² na 1 osobu), po odštartovaní hry účastníci aktivity behajú vo vymedzenom priestore. Po zvolaní lesného pedagóga „lesná zmes“ vytvoria skupinky, kde bude po 1 ks dreviny z každého druhu. Jednotlivé dreviny v „lesnej zmesi“ účastníci hry musia identifikovať (pomenovať, určiť).

Do plánika si každá „lesná zmes“ zaznačí umiestnenie jednotlivých lesných drevín vo „svojej zmesi“, ale aj umiestnenie ostatných zmesí.

Aktivita je popísaná v **Informačných a pracovných listoch pre lesných pedagógov – Zachovanie biodiverzity lesov na príklade aktivít lesnej pedagogiky.**

Národné lesnícke centrum
Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen

Vás pozýva dňa
10. - 11. decembra 2019
Hotel Marlene, Oščadnica 1799
na **Informačné dni**
zamerané na

**Zachovanie
biodiverzity lesov
na príklade aktivít
lesnej pedagogiky**

14. Sympóziu lesnej pedagogiky na Slovensku

Jesenné inšpirácie

